U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň JUDr. Barbary Pořízkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobce: **Ing. R. K.,** zastoupený Mgr. Pavlem Čižinským, advokátem se sídlem Ječná 548/7, Praha 2, proti **žalovaným: 1) Ministerstvo zahraničních věcí,** se sídlem Loretánské nám. 5, Praha 1, a **2) Ministerstvo obrany**, se sídlem Tychonova 1, Praha 6, ve věci ochrany proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 8. 2009, č. j. 11 Ca 103/2008 - 56,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á**.

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci stěžovatele Mgr. Pavlu Čižinskému, advokátu se sídlem Ječná 7, Praha 2, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dál jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byl odmítnut jeho návrh ze dne 3. 3. 2008. Tímto návrhem, podaným k poštovní přepravě v Jihoafrické republice dne 11. 3. 2008, se stěžovatel domáhal, aby „*byli žalovaní odsouzeni k vydání technické zprávy, která bude zahrnovat popis vedených laboratorních zkoušek, seznam odborníků, kterým byl umožněn přístup k technologii Ionic correlation spectroscopy a Ionic correlation digital electro therapy a vyslovil stanovisko k převzetí této technologie*“. Dále se domáhal „*vyčíslení škody na majetku,*

požadoval, aby žalovaní byli odsouzeni pro nečinnost k platbě odškodnění formou měsíčního doživotního důchodu a rovněž se domáhal vydání předběžného rozsudku nebezpečí z prodlení“, kterým budou požadavky žalobce uznány. Podáním doručeným městskému soudu dne 14. 4. 2008 prostřednictvím držitele poštovní licence se stěžovatel dále v souvislosti se svým žalobním návrhem domáhal osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

Městský soud shledal žalobu neurčitou, a proto vyzval žalobce usnesením ze dne 21. 7. 2008, č. j. 11 Ca 103/2008 - 10, k jejímu doplnění. Mezinárodní doručenka se dle záznamu na č. listu 13 soudního spisu nevrátila. Následně však bylo dne 23. 9. 2008 doručeno stěžovatelem doplnění žalobního návrhu. V doplnění bylo uvedeno, že cílem žaloby je zjistit, co se stalo s technickou dokumentací, doručenou dne 3. 3. 2003 do rukou vojenského přidělence v Pretorii (dle tvrzení stěžovatele se jednalo o kompletní technickou dokumentaci s obsahem cca 10 000 lékařských zpráv, konstrukčních plánů nových přístrojů, podkladů pro rychle pracující senzory a vyhodnocovacích laserových spektrolphotometrů). Stěžovatel apeluje na všechny pozůstalé po osobách zemřelých na virus HIV k tomu, aby se podrobili registraci a vyčíslili škody na zdraví, za účelem sestavení žaloby proti České republice u mezinárodního soudu v Haagu.

Po té stěžovatel podal elektronicky, prostřednictvím veřejné datové sítě bez zaručeného elektronického podpisu (dále jen „elektronická zpráva“), několik obsáhlých podání, ze kterých však žádné skutkové ani právní důvody žalobního návrhu nebylo možné dovodit. Dne 8. 4. 2009 stěžovatel prostřednictvím elektronické zprávy informoval soud o odcizení osobních dokladů s tím, že žádá soud o doručování veškerých písemností „via email“, neboť jakoukoliv poštovní zásilku si nemůže osobně vyzvednout.

Dle závěru městského soudu obsah všech podání zejména zdůrazňuje význam a důležitost dokumentace, jejímž původcem stěžovatel dle svého přesvědčení je, žádným způsobem však nepřispívá ke konkrétnosti žaloby a městský soud žalobu proto dle ustanovení § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dál jen „s. ř. s.“), odmítl. K žádosti o osvobození od soudních poplatků soud v napadeném usnesení uvedl, že o této žádosti nebylo možné rozhodnout, neboť z podání není zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá a v návaznosti na to nelze určit ani druh soudního řízení, ani tomu odpovídající výši soudního poplatku. K žádosti o ustanovení zástupce soud uvedl, že o ní také nemohl rozhodovat, neboť po účastníku řízení lze požadovat, aby alespoň v základních rysech specifikoval druh podání či důvody, které ho k takovému podání vedou. Teprve po té lze žalobu doplňovat i v případné součinnosti s ustanoveným zástupcem.

Ze soudního spisu kasační soud ověřil, že napadené usnesení bylo stěžovateli doručeno pouze elektronicky, a to na běžnou emailovu adresu stěžovatele. Dne

27. 8. 2009 obdržel městský soud elektronickou zprávu, ve které stěžovatel potvrdil přijetí napadeného usnesení a oznámil soudu, že *„byl majiteli užitkových práv vyzván k odstoupení celkových práv na vynálezu nanotechnologické diagnostiky a léčby těžkých chorob, ke které bude vyslovovat souhlas“*. Dále stěžovatel uvádí, že *„noví majitelé, Ministerstvo obrany, zdravotnictví a financí převezmou dohled nad mírovým určením výsledných produktů“*. Podání obsahuje dalších 5 bodů, v nichž jsou informace týkající se předmětné technologie.

Podáním ze dne 2. 10. 2009, zaslaným opět pouze elektronicky, vyzval soud stěžovatele ke sdělení, zda shora uvedený přípis má považovat za kasační stížnost. Stěžovatel na tento přípis reagoval podáním ze dne 4. 10. 2009, čítajícím cca 30 stran, které bylo soudu zasláno opět pouze prostřednictvím emailové zprávy a ve kterém požádal o ustanovení zástupce.

Usnesením ze dne 16. 12. 2009, č. j. 11 Ca 103/2008 - 125, městský soud ustanovil stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti a současně jej vyzval k doplnění náležitostí kasační stížnosti a sdělení údaje, kdy bylo stěžovateli napadené usnesení doručeno. Zástupce stěžovatele v doplnění ke kasační stížnosti mimo jiné uvedl, že za datum doručení napadeného usnesení lze dle jeho názoru považovat ve smyslu ustanovení § 50j odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), den podání kasační stížnosti, tj. 4. 10. 2009.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda jsou v dané věci dány podmínky řízení o kasační stížnosti.

Ze soudního spisu vyplývá, že stejnopis usnesení městského soudu byl stěžovateli doručován do Jihoafrické republiky elektronicky, tj. prostřednictvím veřejné datové sítě, aniž by však stěžovatel byl držitelem datové schránky či tzv. zaručeného elektronického podpisu, tedy aniž by stěžovatel splňoval zákonem stanovené podmínky pro tento způsob doručování.

Písemnosti doručuje soud v souladu s ustanovením § 42 s. ř. s. soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence či prostřednictvím veřejné datové sítě. V souladu s ustanovením § 42 odst. 5 s. ř. s. není-li stanoveno jinak, pro doručování se použijí předpisy platné pro občanské soudní řízení. Adresou pro doručování prostřednictvím veřejné datové sítě je adresa datové schránky evidovaná podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s ustanovením § 45 o. s. ř. není-li možné doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, soud ji doručí na žádost adresáta na jinou adresu nebo na elektronickou adresu. Při doručení na elektronickou adresu je průkazem doručení datová zpráva adresáta opatřená jeho zaručeným elektronickým podpisem. Soud doručuje písemnosti na elektronickou

adresu pouze tehdy, pokud nemá adresát písemnosti zřízenou datovou schránku podle citovaného zákona. Podmínkou takového doručování však i nadále zůstává, že k němu musí být adresátem vysloven předchozí souhlas, ať ve formě výslovné žádosti nebo v jiné zachytitelné podobě, a zároveň je to technicky možné s ohledem na zajištění bezpečnosti takové elektronické komunikace prostřednictvím akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb nebo předložením platného kvalifikovaného certifikátu (srov. § 46 odst. 2 o. s. ř.).

V předmětné věci je třeba vycházet ze skutečnosti, že k řádnému doručení napadeného usnesení stěžovateli nedošlo. Přestože usnesení městského soudu nebylo stěžovateli řádně doručeno, podal proti němu stěžovatel elektronicky dne 4. 10. 2009 kasační stížnost.

Podle § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů od doručení rozhodnutí krajského soudu a zmeškání této lhůty nelze prominout. Podle § 106 odst. 4 s. ř. s. se kasační stížnost podává u soudu, který napadené rozhodnutí vydal, lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Nejvyššího správního soudu. Podle § 40 odst. 4 s. ř. s. je lhůta zachována, bylo-li podání poslední den lhůty předáno soudu, nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit. Dle § 37 odst. 2 s. ř. s. podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. Bylo-li takové podání učiněno v jiné formě, musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží.

V daném případě nebyla elektronicky zaslaná kasační stížnost ani opatřena řádným elektronickým podpisem, ani nebyla do tří dnů potvrzena písemnou formou kasační stížnosti, a nelze k ní proto přihlížet. Pokud by tedy skutečně došlo k řádnému doručení usnesení městského soudu stěžovateli, pak by ke kasační stížnosti stěžovatele podané pouze prostřednictvím veřejné datové sítě bez zaručeného elektronického podpisu nemohlo být přihlíženo.

Napadené usnesení ovšem v důsledku neúčinného doručení dosud nenabylo právní moci, byť je ve spise chybně vyznačeno nabytí právní moci dnem 27. 8. 2009. Ustanovení § 50j odst. 2 o. s. ř. na projednávanou věc aplikovat nelze, neboť uvedené ustanovení připadá v úvahu pouze za předpokladu, že soud postupuje ve smyslu ustanovení § 50j odst. 1 o. s. ř., přičemž doručovaná listina byla tímto způsobem adresátu nepochybně doručena, avšak není možné stanovit, ve kterém dni k doručení došlo. Při doručování do ciziny se v souladu s ustanovením § 50j o. s. ř. postupuje podle mezinárodní smlouvy nebo podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství upravujícího doručování soudních a mimosoudních písemností anebo podle zvláštního právního předpisu. Tímto

předpisem je zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů. Pokud by tedy městský doručoval podle ustanovení § 50j odst. 1 o. s. ř., pak by se za den doručení napadeného usnesení považoval den, kdy soudu došla listina či byl u soudu učiněn úkon, ze kterých je sporné doručení nepochybné. Takovým podáním by pak ovšem nebylo podání ze dne 4. 10. 2009, jak uvádí zástupce stěžovatele, ale podání stěžovatele ze dne 27. 8. 2009, založené na čl. listu 43 soudního spisu. Městský soud však uvedeným způsobem zjevně nepostupoval, a proto se ustanovení § 50j odst. 2 o. s. ř. neuplatní.

Jak již bylo řečeno, počátek běhu lhůty pro podání kasační stížnosti je v souladu s § 106 odst. 2 s. ř. s. třeba odvozovat od řádného doručení rozhodnutí účastníku řízení. V daném případě nebylo usnesení městského soudu stěžovateli řádně doručeno, lhůta pro podání kasační stížnosti tedy stěžovateli zatím vůbec nezačala běžet. Jak vyplývá z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2003, č. j. 1 As 4/2003 - 48, publikovaného pod č. 281/2004 Sb. NSS, dostupného též na stránkách www.nssoud.cz, kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, které nebylo řádně doručeno, je třeba považovat za předčasnou. Nejvyšší správní soud proto nemůže uvedený nedostatek doručení sám zhojit a nezbývá mu, než kasační stížnost jako předčasnou odmítnout.

Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo, než kasační stížnost podle § 46 odst. 1 písm. b) a § 120 s. ř. s. odmítnout jako předčasně podanou s tím, že bude povinností městského soudu usnesení stěžovateli řádně doručit.

Nejvyšší správní soud se podáním ze dne 14. 3. 2011 dotázal ministerstva spravedlnosti, jakým způsobem lze doručovat písemnosti spadající do oblasti správního soudnictví českému občanu žijícímu v Jihoafrické republice.

Dle odpovědi, založené na č. listu 182 soudního spisu, se v civilněprávní oblasti doručování provádí na základě nařízení Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních, a to v členských státech Evropské unie; mnohostranné mezinárodní smlouvy - typicky haagské Úmluvy o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních z roku 1965 (vyhl. č. 85/1982 Sb.), v ostatních státech, které jsou jejími smluvními stranami; dvoustranné smlouvy o právní pomoci.

Ve správním soudnictví však nelze žádný z těchto právních nástrojů použít. Pouze výjimečně by bylo možné doručovat na základě dvoustranné smlouvy, která by takové doručování ve správních věcech umožňovala vedle doručování ve věcech občanských a obchodních. V konkrétním případě však smlouva mezi republikou Československou a Spojeným Královstvím Velké Británie a Irska o právní pomoci ve věcech občanských (Londýn, 11. 11. 1924; č. 70/1926 Sb. z. a n., č. 152/1938 Sb.

z. a n., č. 18/1980 Sb.), která je stále v účinnosti ve vztahu mezi ČR a Jihoafrickou republikou, doručování ve správním soudnictví neumožňuje.

Zbývá tedy doručení dle § 55 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti, tj. diplomatickou cestou.

Další možností je dle názoru kasačního soudu doručit stěžovateli napadené usnesení na adresu jeho trvalého bydliště v České republice ve smyslu ustanovení § 46b písm. a) o. s. ř. Nejvyšší správní soud výpisem z technologického centra Ministerstva vnitra, založeným na č. listu 179 soudního spisu, ověřil, že stěžovatel je stále hlášen k trvalému pobytu na adrese náměstí M. 12, Z. Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatel neuvedl ve svých podáních vůči soudu adresu místa v České republice, na kterou mu mají nebo mohou být doručovány písemnosti, je adresou pro doručování u písemnosti doručované prostřednictvím doručujícího orgánu ve smyslu citovaného ustanovení u fyzické osoby adresa evidovaná v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti; není-li taková adresa evidována, adresa místa trvalého pobytu vedená podle zvláštního právního předpisu.

Teprve od řádného doručení počne stěžovateli běžet dvoutýdenní lhůta, v níž má možnost podat proti usnesení městského soudu novou kasační stížnost.

Na předčasnosti kasační stížnosti nemůže nic změnit ani skutečnost, že usnesením ze dne 16. 12. 2009, č. j. 11 Ca 103/2008 - 125, městský soud stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti ustanovil advokáta a vyzval jej, aby zároveň doplnil důvody dle § 103 odst. 1 s. ř. s. Ustanovenému zástupci však náleží odměna za zastupování. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát.

Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci přiznal náhradu nákladů podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), spočívající v odměně za dva úkony právní služby celkem (převzetí a příprava věci + písemné podání soudu týkající se věci samé) v částce 4200 Kč a v náhradě hotových výdajů v částce 600 Kč. Celková částka odměny pak činí 4800 Kč. Tato částka bude shora uvedenému zástupci zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s., dle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2011

JUDr. Radan Malík
předseda senátu